

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 30 Ocak 2019

ILO ‘dan İşin Geleceği Raporu

Daha Aydınlik Bir Gelecek İçin İşin Geleceği Raporu, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından görevlendirilen **İşin Geleceği İçin Küresel Komisyonu** tarafından geçtiğimiz hafta yayımlandı. İsveç Başbakanı **Stefan Löfven** ve Güney Afrika Cumhuriyeti Devlet Başkanı **Cyril Ramaphosa**’nın başkanlığını yürüttüğü komisyonun söz konusu raporunun sonuçları uzun süredir beklenmekteydi. Raporun ana vurgularını kısaca irdeleyelim:

- Emek “alınıp satılan bir mal” (meta) değildir; olmamalıdır.
- Emeği ile geçinenler üretimin robotlaşmasına ve yapay zeka aracılığıyla otomasyonuna karşı *rekabet içinde* değil, *dayanışma* içerisinde olacak bir kurumsal yapıya ve güvenceye kavuşturulmalıdır.
- Bunu ötesinde, *insanlık algoritmalara değil; algoritmalar insanlara tabi olmalıdır. İşgücünün geleceği insan-merkezli* bir yapıda yeniden tasarlanmalıdır.

ILO - İşin Geleceği Küresel Komisyonu bu doğrultuda önerilerini üç ana eksen üzerinde kurgulamaktadır: *Öncelikle*, insanların yeteneklerini geliştirecek ve yaşamları boyunca karşılaşacakları sorunlara hazırlayacak yeni becerilerin geliştirecek beşeri ve sosyal yatırımların hızlandırılması gerekmektedir. *İkinci olarak*, geleceğin iş dünyasında emekçilerin özgürce, ekonomik güvenceleri sağlanmış olarak, yaptıkları işlerden onur duyacağı ve emeklerinin karşılığının eşitçe, hakkaniyetli olarak karşılanacağı kurumsal yapıların geliştirilmesi gereklidir. Bütün *bunlara bağlı olarak* da, bu ilkeleri ana eksenine koyacak ve gerek ekonomik ve sosyal gelişim politikalarını, gerekse de iş dünyasının pratiklerini bir araya getirebilecek kurallar ve normlar bütününe geliştirilmesine yönelik toplumsal yatırımlara ihtiyaç olacaktır.

ILO Komisyonunun önerdiği gündem maddeleri, raporun yazarlarının uyarıları uyarınca, insanlık tarihinin yepyeni bir doğrultuda yönlendirilmesini gerekli kılmaktadır: Büyüme *insan-merkezli* olmalı; dışlanmış ve enformelleştirilmiş emeğin yerine *formel ve insan onuruna yakışır iş* ilkeleri ön plana çıkartılmalı; *yoksulluğun sonlandırılması* ana amaç olmalıdır.

***

Ancak ne var ki küresel işgücü piyasalarının mevcut görünümü bu ilkelerin yaşama geçirilmesinin ne kadar uzağında olduğumuzu yansıtmaktadır. ILO’nun çeşitli raporlarında dile getirilen bulgulara göre, günümüzde küresel ekonomide toplam 190 milyon açık işsiz bulunmakta ve işsizliğin geriletilebilmesi için 2030 yılına değin, söz konusu rakama ilave olarak, 344 milyon yeni iş yaratılması gerekmektedir. Ancak küresel ekonomide süregelen

durgunluk ve yatırımların gerilemesi nedenleriyle bu hedeflerin gerçekleştirilmesi tehlike altındadır.

Küresel toplamda 2 milyar emekçi, yani çalışanların yarısından fazlası, enformel koşullarda, güvencesiz olarak istihdam edilmekte; 200 milyon işçi günde 1.90 doların altında yoksulluk koşullarında çalıştırılmaktadır. Küresel kapitalizmin kıyasıya rekabet koşullarında emekçilerin üçte birinden fazlası aşırı uzun sürelerde (haftada 48 saatten fazla) çalışmak zorunda kalmakta; bu koşullar altında yılda 2.78 milyon emekçi iş kazalarında yaşamını yitirmektedir. Küresel ücretlerin artış hızındaki yavaşlama devam etmekte, işgücü piyasalarında toplumsal nedenlere bağlı eşitsizlik derinleşmektedir: ortalama kadın emeği, erkeklere görece yüzde 20 daha düşük ücret kazanmakta, özellikle genç ve eğitimli kadınlarda işsizlik ve düşük ücretli işlerde çalışma eğilimleri güçlenmektedir.

***

ILO'nun yukarıda dile getirilen uyarılarına ve çağrılarına katılmamak elbette mümkün değildir. İnsanlığın özgürlük, eşitlik ve güvenceli iş koşullarında, onur içinde gönençlerini arttıracak işlerde çalışmalarının sağlanması elbette insanlığın yüzlerce yıllık özlemi arasındadır. Ancak unutmamak gerekir ki, kapitalist üretim sisteminin ana ögesi ücretli emeğin bir metaya dönüştürülerek, üretimin küresel yedek işgücü ordusunun baskısı altında örgütlenmesidir. Bu nedenle, emeğin ticari bir meta olarak değerlendirilmediği bir toplumsal üretim ve bölüşüm sisteminin yaratılmasına yönelik adımlar atılmadan, burada dile getirilen temel ilkeler birer iyi niyet temennisi olmaktan öteye ne yazık ki geçemeyecektir.